

УДК 349.2

О. В. ХУДЯКОВА,*аспірант**Харківського національного університету внутрішніх справ***НАКАЗ ЯК ПІДСТАВА ДЛЯ ПРИЗНАЧЕННЯ НА ПОСАДУ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО**

Визначено особливості наказу про призначення на посаду як підстави виникнення трудових правовідносин із поліцейськими. Вказано, що цей наказ в одних випадках виконує роль одиничного юридичного факту, виключно з яким пов'язується виникнення трудових правовідносин із поліцейськими, а в інших випадках є елементом юридичного фактичного складу поряд із рішенням поліцейської комісії за результатами конкурсу та/або контрактом. Надано пропозиції з удосконалення закону України «Про Національну поліцію» від 2 липня 2015 року № 580-VIII.

Ключові слова: наказ, поліцейський, призначення, трудові правовідносини, трудовий договір, контракт, конкурс.

Khudiakova, O.V. (2016), "An order as a ground for appointment on a position of a police officer" ["Nakaz yak pidstava dlia pryznachennia na posadu politseiskoho"], *Pravo i Bezpeka*, No. 2, pp. 99–102.

Постановка проблеми. Сьогодні перед керівництвом держави стоїть найважливіше завдання – сформувати нові ефективні правоохоронні органи. Першим із таких органів, який піддався кардинальному оновленню, стала міліція, замість якої була створена Національна поліція України. Слід відзначити, що становлення цього правоохоронного органу ще не завершено, з огляду на що питання призначення на посади поліцейських сьогодні є гостроактуальними.

Стан дослідження. У науці трудового права проблеми правового регулювання прийняття на роботу та підстав виникнення трудових правовідносин досліджено доволі повно. До їх розробки доклали зусилля такі відомі вчені-трудовики, як М. Г. Александров, В. С. Венедіктов, К. М. Гусов, В. В. Жернаков, М. І. Іншин,

К. Ю. Мельник, П. Д. Пилипенко, С. М. Прилипко, В. І. Прокопенко, О. І. Процевський, О. В. Смирнов, В. М. Толкунова, Н. М. Хуторян, Г. І. Чанишева, О. М. Ярошенко та ін. Разом із тим з огляду на достатньо молоде законодавство про Національну поліцію України нині немає комплексного дослідження застосування наказу про призначення на посаду як підстави виникнення трудових правовідносин із поліцейськими. Виходячи з цього, метою статті є визначення особливостей наказу про призначення на посаду як підстави виникнення трудових правовідносин із поліцейськими та надання пропозицій з удосконалення відповідного законодавства.

Виклад основного матеріалу. Одразу відзначимо, що в юридичній літературі немає одностайності щодо місця наказу про призначення

на посаду серед підстав виникнення трудових правовідносин. Так, К. Ю. Мельник звертає увагу на те, що акти призначення мають значення самостійної підстави виникнення трудових правовідносин. Учений відзначає, що, виходячи з важливості завдань і функцій правоохоронних органів для життєдіяльності держави, їх виконання повинно здійснюватись у повному обсязі, і тому вважає, що в цьому випадку може бути місця компромісу між сторонами трудових правовідносин службовців правоохоронних органів під час установлення прав та обов'язків. Зміст зазначених правовідносин визначається заздалегідь у нормативному порядку, а отже, саме з моменту призначення на посаду до певного правоохоронного органу службовець наділяється визначеними в нормативному порядку правами та обов'язками за посадою, тобто по суті трудовою функцією [1, с. 212]. На думку К. В. Холодової, єдиною підставою виникнення трудових правовідносин на державній службі є трудовий договір. Акт призначення є підставою виникнення адміністративних правовідносин, до змісту яких включаються повноваження та обов'язки державного службовця, реалізовані у відносинах із третіми особами [2, с. 91–92]. В. І. Прокопенко вказує, що акт призначення на посаду разом із попереднім погодженням про заміщення посади створюють складний юридичний фактичний склад з юридично неоднорідних актів. Але навіть у разі послідовного здійснення всіх передбачених законом юридичних актів завершальною ланкою цього є трудовий договір [3, с. 170]. З точки зору А. В. Андрушко, підставами виникнення трудових правовідносин є передбачені нормами трудового права та законодавства про державну службу юридичні факти, що безпосередньо обумовлюють виникнення вказаних правовідносин: акт призначення, акт виборів і трудовий договір (контракт). Підставою виникнення трудових правовідносин із державними службовцями, як правило, є фактичний склад, елементами якого виступають юридичні факти, порядком накопичення яких чітко визначено [4, с. 9].

Таке розмаїття думок обумовлюється тим, що чинний Кодекс законів про працю України не передбачає відповідної статті з чітко визначеними підставами виникнення трудових правовідносин. Зі ст. 21 КЗпП України можна зробити висновок, що такими підставами є трудовий договір і контракт. Разом із цим КЗпП України містить норму, яка регламентує видання наказів під час прийняття на роботу. Так, відповідно до ч. 3 ст. 24 КЗпП України

працівник не може бути допущений до роботи без укладення трудового договору, оформленого наказом чи розпорядженням власника або уповноваженого ним органу, та повідомлення центрального органу виконавчої влади з питань забезпечення формування та реалізації державної політики з адміністрування єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування про прийняття працівника на роботу в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України. Виходячи з цього, трудовий договір оформляється наказом, тобто видання наказу про прийняття на роботу є обов'язковим.

У проекті Трудового кодексу України (реєстр. № 1658), внесеного на розгляд до Верховної Ради України народними депутатами України В. Б. Гройсманом, Л. Л. Денісовою та М. М. Папієвим, передбачається окрема стаття, присвячена підставам виникнення трудових правовідносин. Так, ч. 2 ст. 31 «Виникнення трудових відносин» проекту Трудового кодексу України визначає підставою виникнення трудових відносин трудовий договір. У випадках, передбачених законодавством, статутними документами або нормативними актами роботодавця чи колективним договором, трудовий договір укладається (змінюється) на підставі: 1) призначення на посаду; 2) обрання на посаду; 3) результатів конкурсу; 4) рішення суду. З огляду на це можна говорити про п'ять юридичних фактів, які автори Проекту пропонують закріпити як підстави виникнення трудових відносин. Отже, ні сьогоднішнє трудове законодавство, ні майбутнє не вважають наказ про призначення на посаду самостійною підставою виникнення трудових правовідносин.

Ми вважаємо таку позицію неправильною, оскільки наказ про призначення на посаду слід розглядати як самостійну підставу виникнення трудових правовідносин з громадянами України, які бажають проходити державну, в тому числі правоохоронну, службу. Аргументом на користь цієї позиції є норми закону України «Про державну службу» від 10 грудня 2015 року № 889-VIII. Так, відповідно до ст. 33 «Акт про призначення на посаду» цього Закону в акті про призначення на посаду зазначаються: 1) прізвище, ім'я, по батькові особи, яка призначається на посаду державної служби; 2) обіймана посада державної служби із зазначенням структурного підрозділу державного органу; 3) дата початку виконання посадових обов'язків; 4) умови оплати праці. Акт про призначення на посаду може містити також такі умови та зобов'язання: 1) строк призначення (у разі строкового призначення); 2) строк випробування

(у разі призначення з випробувальним строком); 3) обов'язок державного органу забезпечити державному службовцю можливість проходження професійного навчання, необхідного державному службовцю для виконання своїх посадових обов'язків. Одна копія акта про призначення на посаду видається державному службовцю, інша зберігається в його особовій справі. Акт про призначення на посаду ухвалюється у вигляді указу, постанови, наказу (розпорядження) чи рішення, залежно від категорії посади, відповідно до законодавства.

Слід відзначити, що практично такий само зміст має і трудовий договір. Проілюструємо це на нормі проекту Трудового кодексу України. Так, відповідно до ст. 33 «Зміст трудового договору» Проекту у трудовому договорі зазначаються прізвище, ім'я та по батькові працівника, найменування роботодавця (прізвище, ім'я, по батькові роботодавця – фізичної особи), а також обов'язкові умови, без яких трудовий договір не може вважатися укладеним, і додаткові умови, наявність яких не є обов'язковою. Обов'язковими умовами трудового договору є: 1) місце роботи (із зазначенням для роботодавця – юридичної особи структурного підрозділу); 2) час початку дії трудового договору, а у разі укладення трудового договору на визначений строк також тривалість цього строку та підстави для укладення строкового трудового договору відповідно до цього Кодексу; 3) трудова функція, яку виконуватиме працівник (найменування професії, спеціалізації, кваліфікації, посади відповідно до встановленої класифікації професій і кваліфікаційних характеристик); 4) умови оплати праці; 5) режим праці та відпочинку, якщо він відрізняється від загальних правил, установлених у цього роботодавця; 6) охорона праці.

З огляду на зазначене вважаємо, що не доцільно там, де є державна служба, застосовувати трудовий договір як підставу виникнення відповідних трудових відносин, адже наказ про призначення, як показано вище, і так містить усі необхідні умови праці конкретного працівника. Усі інші умови праці та відпочинку закріплено на законодавчому рівні.

Необхідно вказати, що закон України «Про Національну поліцію» від 2 липня 2015 року № 580-VIII важливу роль у справі призначення на посади поліцейських відвів наказам. Так, про них ідеться вже у перших статтях розділу VI «Добір на посаду поліцейського». Відповідно до ч. 1 ст. 48 «Порядок призначення на посади поліцейських» призначення та звільнення з посад поліцейських здійснюється наказами

посадових осіб, зазначених у ст. 47 цього Закону.

Про значення наказів про призначення на посаду поліцейського свідчить і те, що національне законодавство встановлює загальне правило про безстроковість трудових правовідносин поліцейських. Так, відповідно до ст. 58 «Безстроковість призначення на посаду поліцейського» закону України «Про Національну поліцію» призначення на посаду поліцейського здійснюється безстроково (до виходу на пенсію або у відставку) за умови успішного виконання службових обов'язків (ч. 1). Строкове призначення здійснюється в разі заміщення посади поліцейського на період відсутності особи, за якою відповідно до закону зберігається посада поліцейського, та посад, призначенню на які передують укладення контракту (ч. 2).

І найголовніше, виходячи з норм ч. 2 ст. 56 та ч. 5 ст. 63 закону України «Про Національну поліцію» наказ про призначення на посаду поліцейського слід вважати основним правовстановлюючим юридичним фактом, оскільки саме з його виданням пов'язується виникнення трудових правовідносин із поліцейськими. Так, відповідно до ч. 2 ст. 56 Закону службові відносини особи, яка вступає на службу в поліцію, розпочинаються з дня видання наказу про призначення на посаду поліцейського. Частина 5 ст. 63 Закону передбачає, що контракт є підставою для видання наказу про прийняття особи на службу в поліцію та/або призначення її на відповідну посаду.

Висновки. Отже, відповідно до закону України «Про Національну поліцію» від 2 липня 2015 року № 580-VIII наказ про призначення на посаду поліцейського в одних випадках виконує роль одиничного юридичного факту, виключно з яким пов'язується виникнення трудових правовідносин з поліцейськими, а в інших випадках є елементом юридичного фактичного складу поряд із рішенням поліцейської комісії за результатами конкурсу та/або контрактом. Однак у будь-якому разі наказ про призначення на посаду поліцейського закінчує відповідний ланцюг юридичних фактів.

Незважаючи на важливе значення наказу у справі призначення на посаду поліцейських, що було проілюстровано вище, національний законодавець не дав чіткого уявлення про його зміст. Цей недолік ми пропонуємо виправити шляхом закріплення в законі України «Про Національну поліцію» окремої статті під назвою «Наказ про призначення на посаду поліцейського» та з наступним змістом: «У наказі про призначення на посаду обов'язково зазначаються:

1) прізвище, ім'я, по батькові громадянина України, який призначається на посаду поліцейського; 2) найменування посади із зазначенням структурного підрозділу Національної поліції України, яку займатиме поліцейський; 3) дата початку виконання посадових обов'язків, а у разі строкового призначення також

тривалість цього строку та підстави для строкового призначення відповідно до цього Закону; 4) умови оплати праці.

Копія наказу про призначення на посаду видається поліцейському, інша копія зберігається в його особовій справі.

Список використаних джерел

1. Мельник К. Ю. Проблеми правового регулювання трудових відносин службовців правоохоронних органів : монографія / К. Ю. Мельник. – Харків : Харків. нац. ун-т внутр. справ, 2009. – 360 с.
2. Холодова Е. В. Правовое регулирование труда государственных служащих : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.05 / Холодова Екатерина Владимировна. – М., 1995. – 230 с.
3. Прокопенко В. І. Трудове право України : підручник / В. І. Прокопенко. – Харків : Консум, 1998. – 480 с.
4. Андрушко А. В. Виникнення трудових правовідносин з державними службовцями : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.05 / Андрушко Алла Володимирівна. – Київ, 2002. – 18 с.

Надійшла до редколегії 17.05.2015

ХУДЯКОВА Е. В. ПРИКАЗ КАК ОСНОВАНИЕ ДЛЯ НАЗНАЧЕНИЯ НА ДОЛЖНОСТЬ ПОЛИЦЕЙСКОГО

Определены особенности приказа о назначении на должность как основания возникновения трудовых правоотношений с полицейскими. Указано, что такой приказ в одних случаях исполняет роль единичного юридического факта, исключительно с которым связывается возникновение трудовых правоотношений с полицейскими, а в других случаях является элементом юридического фактического состава вместе с решением полицейской комиссии по результатам конкурса и/или контрактом. Даны предложения по усовершенствованию закона Украины «О Национальной полиции» от 2 июля 2015 года № 580-VIII.

Ключевые слова: приказ, полицейский, назначение, трудовые правоотношения, трудовой договор, контракт, конкурс.

KHUDIAKOVA O. V. AN ORDER AS A GROUND FOR APPOINTMENT ON A POSITION OF A POLICE OFFICER

The features of the order for appointment on a position as grounds of the employment legal relations with police officers have been determined. It has been indicated that such an order in some cases serves as a single legal fact, which is exclusively associated with the employment legal relations with police officers, and in other cases is an element of the legal actual structure along with the decision of the Police Commission according to the results of the contest and / or contract. But in any case, an order for appointment on a position of a police officer completes the chain of the relevant legal facts. The propositions to improve the Law of Ukraine «On the National Police» dated from July 2, 2015 No. 580-VIII have been provided. In particular, it is offered to consolidate there a separate Article entitled «An Order for Appointment on a Position of a Police Officer» with the following content: «The order for appointment on a position must indicate: 1) first name, middle name, last name of a citizen of Ukraine appointed for the position of a police officer; 2) the name of the position indicating the unit of the National Police of Ukraine, which a police officer will hold; 3) the date of commencement of duties, and in the case of term appointment the duration of this period and the reasons for term appointment under this Law; 4) conditions of payment. A copy of the order for appointment on a position is provided for a police officer, the other copy is kept in his / her personal file».

Keywords: order, police officer, appointment, labor legal relations, employment contract, agreement, contest.